

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΣΤ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 5 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1938

ΑΡΙΘ. 45

Η ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Α.

Μεταξὺ τῶν μεγάλων προβλημάτων, περὶ τὰ ὁποῖα ἠσχολήθησαν ἡ φιλοσοφοῦσα διάνοια καὶ ἡ θρησκευούσα ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, εἶνε καὶ τὸ πρόβλημα τοῦ προορισμοῦ του, τῆς μετὰ τὸν σωματικὸν θάνατον τύχης του. Εἶνε δὲ τὸ ζήτημα τοῦτο κρισίμου σπουδαιότητος, διότι ἐκ τῆς οἰασδήποτε λύσεώς του ἐξαρτᾶται ἡ παρούσα ζωὴ του, ἐξ αὐτῆς λαμβάνει νόημα ἡ ὄλη του ὑπαρξις. «Ἡ πᾶσα τῆς ζωῆς μας ἀξία—λέγει ὁ Pascal—ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς γνώσεως ἂν ἡ ψυχὴ ἦνε θνητὴ ἢ ἀθάνατος». Ἀκριβῶς δ' ἐπειδὴ τοιαύτην θεμελιώδη σημασίαν ἔχει τὸ ζήτημα τοῦτο, διὰ τοῦτο ἀνέκαθεν ἡ ἀνθρωπότης προσεπάθησε νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸ μυστήριον αὐτοῦ τῆς ζωῆς, αἱ ἐκάστοτε δὲ ἀπόπειραι ἐπιχειρήσεως του ἀπέτελεσαν δυσπολογίστου ὄγκου φιλολογίαν, ἡ ὁποία καὶ σήμερον ἀκόμη ἐξακολουθεῖ νὰ πλουτίζεται. Ἐπειδὴ δὲ ἡ χριστιανικὴ θρησκεία ἀξιοῖ ὅτι αὐτὴ παρέσχεν εἰς τὸ σπουδαιότατον τοῦτο τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀπόρημα τὴν μόνην ἀληθῆ λύσιν, εἶνε εὐνόητον τὸ ὑπ' αὐτῆς προκαλούμενον ἐνδιαφέρον καὶ ἐπιβεβλημένη ἡ ἐκτίμησις τῆς ἐν σχέσει πρὸς τὰς λοιπὰς.

Ἡ πεποιθῆσις ὅτι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ σώματος δὲν μηδενίζεται ὁ ἀνθρώπος, δὲν χάνει δηλ. τὴν αὐτοσυνειδήσιν του, ἀλλ' ἐξακολουθεῖ ζῶν καὶ μετὰ τὴν σωματικὴν του διάλυσιν, ἦτο ἀνέκαθεν πίστις πανανθρώπινη, ἡ ὁποία παντοιοτρόπως πάντοτε καὶ πανταχοῦ ἐξεφράζεται. Ὑπῆρξεν, ἐπομένως, σύμφυτος πρὸς αὐτὴν τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Διὰ τοῦτο ἡ πεποιθῆσις αὕτη εὗρισκε καὶ εὕρισκει τὴν ἔκφρασίν της εἰς πάσας τὰς θρησκείας καὶ τὰς φιλοσοφίας. Ὁ ἀνθρώπος, ἐκπαλαὶ μὴ εὕρισκων τὸ πλήρωμά του ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, εἶχε τὴν ἀκατάσχετον τάσιν νὰ ὑψώνεται ὑπὲρ τὸν νῦν κόσμον καὶ πέραν αὐτοῦ, ἐλπίζων καὶ πιστεύων ὅτι ἐν ἄλλῳ κόσμῳ καὶ ἐν ἄλλῃ ζωῇ θὰ εὕρῃ τῆς τόσον πλουσίας φύσεώς του τὴν ὀλοκλήρωσιν. Πλὴν τούτου, ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ λαμβάνων διαρκῶς πείραν τῆς ἐν αὐτῷ μεταβολῆς καὶ φθορᾶς, εἰδὼς ἕνα ἄλλον σταθερώτερον κόσμον καὶ μίαν ἀφθαρτοτέραν ζωὴν, διὰ νὰ ἐπαναπαύσῃ τὴν ψυχὴν εἰς μόνιμόν τι καὶ ἀμετάβλητον. Τούτου ἕνεκα κατὰ τὰ πορίσματα τῆς ἱστορίας τῶν θρησκευμάτων, τῆς ἐθνογραφίας καὶ τῆς λαογραφίας, καὶ εἰς αὐτὰς ἔτι τὰς θρησκείας τῶν κατωτέρων φυλῶν λαμβανομένης ὡς ὅλον αἱ περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ἰδέαι ἀποτελοῦν ἐν τῶν κυριωτέρων καὶ γενικωτέρων

στοιχείων των. Μαρτυροῦν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ ἱερὰ τῶν ἀρχαίων θρησκειῶν β.βλῖα, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ κατὰ τοὺς ἐνταφιασμοὺς τελούμενα. Αἱ ἐπιτάφιοι πυραμίδες, ἡ κατὰ τὰ συμπόσια περιφορὰ φερέτρων, τὰ σύμβολα τοῦ ὄψεως ἢ τοῦ κανθάρου (σακαραβαίου) παρ' Αἰγυπτίους, ἡ περσικὴ πίστις περὶ τῆς τριημέρου περὶ τὸν νεκρὸν πλάνης τῆς ψυχῆς, ἡ λατρεία τῶν προγόνων παρὰ τοῖς σίναις καὶ τοῖς ἰάπωσι, αἱ περὶ παραδείσου καὶ κολάσεως παραδόσεις, τὰ Ἡλύσια καὶ ὁ Τάρταρος ἢ Ἄδης μετὰ τοὺς Μίνωα καὶ Αἰακὸν καὶ Ραδάμανθυν, ὁ Χάρων καὶ τὰ εἰδωλα καμόντων παρὰ τοῖς Ἑλλήσι κ.λ., ἡ παρὰ τοῖς ὀρφικοῖς ἔρευνα τοῦ μεταθανατίου προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἔλευσίσιος μύθισις μετὰ τὸν χαρακτηριστικὸν περὶ τῆς Δήμητρος καὶ τῆς Κόρης μῦθον, αἱ ἐν τῇ Παλ. Διαθήκῃ σαφεῖς νύξεις (αἱ μεταστάσεις Ἐνώχ καὶ Ἡλιοῦ, «ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν», «ἐγὼ προστίθεμαι πρὸς τὸν ἐμὸν λαόν», «οὐδ' ἐσόμεθα ὡς οὐχ ὑπάρξαντες», «ὁ θεὸς θάνατον οὐκ ἐποίησε», «ὁ θεὸς ἔκτισε τὸν ἀνθρώπον ἐπ' ἀφθαρσίῳ» κ.λ.) Ἐπειτα αἱ περὶ τῶν νεκρῶν διάφοροι μέριμναι, οἱ τρόποι τοῦ ἐνταφιασμοῦ τῶν πτωμάτων, τὰ ἐν τοῖς τάφοις κτερίσματα καὶ αἱ τροφαί, τὰ περιδεύματα, αἱ μεταθανάτιοι θυσίαι, τὰ ἐπιτάφια μνημεῖα, αἱ ἐπ' αὐτῶν ἐπιγραφαὶ καὶ χαρακτηριστικαὶ ἀνάγλυφοι παραστάσεις κ.τ.τ. Ἡ προϊστορικὴ ἀρχαιολογία ἐκ τοῦ πρώτου γνωσθέντος ἐνταφιασμοῦ νεκροῦ ἀνθρώπου (ἐν Chapelle-aux-Saints) συνήγαγεν ὅτι οὐδέποτε ὁ ἀνθρώπος ἔπαυσε νὰ πιστεύῃ εἰς συνέχισιν τῆς ζωῆς μετὰ θάνατον. Τὸ αὐτὸ μαρτυρεῖ καὶ ἡ φιλοσοφικὴ περὶ τὸ ζήτημα ἐνασχόλησις καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς θετικὸν συμπέρασμα τοῦ φιλοσοφοῦντος νοῦ, ὡς δηλὸν ἐκ τῆς πυθαγορείου περὶ μετενσωματώσεως διδασκαλίας, τῆς ἀναξαγορείου φιλοσοφίας, τῶν σωκρατικῶν ὑπὲρ τῆς ἀθανασίας ἀποδείξεων (μάλιστα ἐν τῷ πλατωνικῷ «Φαίδωνι»), τῆς ἀριστοτελείου καὶ τῆς στωϊκῆς φιλοσοφίας κ.λ. Ἐντεῦθεν ὁ Κικέρων ὁμολογεῖ ἑαυτὸν πιστεύοντα εἰς τὴν διηνεκῆ ὑπαρξιν τῆς ψυχῆς «ἐπι τῇ βάσει τῆς ὁμοφώνου πίστεως πάντων τῶν λαῶν». Οὕτω καὶ οἱ ἐγκυρότεροι τῶν νεωτέρων. «Τὴν πίστιν εἰς τὴν μετὰ τὸν θάνατον συνέχισιν τῆς ζωῆς καὶ τὴν ἐπ' αὐτῆς βασιζομένην τήρησιν θρησκευτικῶν τελετῶν δυνάμεθα νὰ εὕρωμεν εἰς οἰονδήποτε μέρος τοῦ κόσμου, εἰς πάσας τὰς ἐποχὰς καὶ μετὰ τὸν ἀνθρώπον πάσης βαθμίδος πολιτισμοῦ» (Renouf). «Ἡ πίστις τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τὴν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ σώματος ἐπιβίωσιν τῆς ψυχῆς ἦτο τόσον καθολικὴ, ὥστε νὰ ἐμφανίζεται ὡς φυσικὴ ἔκφρασις ἰδιοτύπου ἐνστικτοῦ» (Alger), ὅθεν ἡ ἔμπεδος καὶ

τῶν ἐργαζομένων λαϊκῶν μαζῶν εἰς τὴν ἀθανασίαν πεποιθήσις. Ὅστις ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ζήσῃ μεταξὺ τῶν ἐργατῶν—λέγει ὁ ἀποκτῆσας μακρὰν τῆς τοιαύτης ζωῆς πείραν ἄγγλος κανονικὸς Liddon—θὰ ἀποκομίσῃ ἀκριβῶς αὐτὴν τὴν ἐντύπωσιν. «Δοκιμάσατε—λέγει—νὰ ἐξηγήσητε εἰς τὰς κοπιώσας καὶ πασχούσας αὐτὰς μάζας ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ἀνατόμου ἢ τοῦ ἱατροῦ ἀπεσκορακίσατε ὀριστικῶς τὴν ἰδέαν τῆς ἀθανασίας, καὶ θὰ ἴδετε πῶς θὰ ὀρθωθῇ ἐνώπιον σας βαθυτάτη πεποίθησις, τὴν δύναμιν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ὁποίας οὐδὲ κἀν ὑποκπευθῆτε. Ἡ πάσχουσα αὕτη μᾶζα ἄκουσα θὰ περιστρέψῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς της εἰς πολλοὺς, εἰς τοὺς ὁποίους ἐφαρμόζονται τὰ τοῦ ψαλμοῦ «ἐν κόποις ἀνθρώπων οὐκ εἰσι καὶ μετὰ ἀνθρώπων οὐ μαστιγώθησονται», χωρὶς συγχρόνως νὰ εὐρίσκουν ὅτι οἱ ἀνθρώποι αὐτοὶ ἔπραξαν κἄτι πού νὰ τοῖς ἔδιδε τὸ δικαίωμα εἰς τοιαύτην ἐξείρεσιν. Ὁ κόσμος αὐτὸς τῶν ἐργατῶν θὰ ἀψύσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανόν, ὅπου ὁ Θεὸς βασιλεύει, ὁ ἀποκεκρυμμένος μὲν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἀνθρώπων δι' ἀδιαπεράστου προνοιακοῦ καλύμματος, Αὐτὸς ὅμως αἰωνίως καὶ ἀμεταβλήτως δίκαιος. Ἐπειτα, μετὰ τινὰ ὀδυνηρὸν δισταγμὸν, ἢ πάσχουσα αὕτη μᾶζα θὰ σᾶς ἀτενίσῃ κατὰ πρόσωπον καὶ θὰ σᾶς εἴπῃ πόσον ἢ εἰς τὴν ἀθανασίαν ἀπιστία σας εἶνε ἀπάνθρωπος. Θὰ σᾶς εἴπῃ ὅτι ἡ αἰωνιότης πρέπει νὰ ὑπάρχῃ· ἀλλὰ διὰ τὴν ἄκραν της τιμιότητα καὶ ταπεινοφροσύνην μόλις θὰ τολμήσῃ νὰ προσθέσῃ πάλιν τὸ τοῦ ψαλμοῦ «ἐξέλιπεν ἡ καρδία μου καὶ ἡ σὰρξ μου· ὁ Θεὸς τῆς καρδίας μου καὶ ἡ μερίς μου ὁ Θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα», ἢ τοῦ βράχου τῆς καρδίας μου ὑπάρχει· ὁ Θεός, ἡ αἰωνία μερίς μου, ζῆ· ὅταν ἢ βᾶσις μου εἶνε γρανιτώδης καὶ ἀφθαρτος, τί θὰ φοβηθῶ;

Ἄλλὰ μήπως ἄρα γε ἡ καθολικὴ αὕτη εἰς τὴν ἀθανασίαν τοῦ ἀνθρώπου πίστις τῶν ἀρχαίων λαῶν καὶ τῶν συγχρόνων λαϊκῶν μαζῶν εἴμπορεῖ νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς δεισιδαιμονία καὶ πρόληψις καί, ἐπομένως, ὡς ἔξ ἄγνοίας προελθοῦσα πλάνη, ἢ ὁποία μὲ τὴν προῶδον τῆς γνώσεως ἐπέπρωτο κατόπιν νὰ διαλυθῇ, ὡς τόσαι ἐξ ἄγνοίας προλήψεις καὶ πλάναι ἐξηλεῖφθησαν ὑπὸ τὸ φῶς τῶν μετέπειτα ἀναπτυσθεισῶν ἐπιστημῶν, καὶ εἶνε, ἄρα, ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν Ἐπιστήμην, κατ' ἀκολουθίαν δὲ οἱ σημερινοὶ μεμορφωμένοι ἀνθρώποι ἀδυνατοῦν νὰ συμμερισθοῦν τὴν εἰς τὴν ἀθανασίαν πίστιν τῶν ἀπλοϊκῶν;

Ἐκ τῶν δεδομένων τοῦ συγχρόνου ἐπιστημονικοῦ κόσμου προκύπτει ὅτι μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων ὑπάρχουν μὲν καὶ οἱ μὴ πιστεύοντες εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, πολὺ περισσότεροι ὅμως εἶνε ὅσοι τὴν παραδέχονται. Ὅσοι ἐκ τῶν ἀρνητῶν τῆς ἀθανασίας ἐμφανίζον ἐαυτοὺς ὁμιλοῦντας ἐκ μέρους τῆς Ἐπιστήμης περὶ τῆς κατὰ τὸν σωματικὸν θάνατον ὀριστικῆς τάχα ἐκμηδενίσεως τοῦ ἀνθρώπου, οὗτοι ψευδῶς δισχυρίζονται ὡς ἐκπροσωποῦντες αὐτὴν, διότι τὸ περὶ οὗ λόγος ζήτημα δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἐπιστήμης· περὶ αὐτοῦ τὸν λόγον ἔχουν μόνον ἡ θρησκεία καὶ ἡ φιλοσοφία, ὅ,τι δὲ μόνον δύναται νὰ πράξῃ ἢ Ἐπιστήμη εἶνε νὰ προμη-

θεύῃ γεγονότα ἢ ὑλικά δεδομένα ἐπὶ τῶν ὁποίων αὐτὰ βασιζοῦν τὰς κρίσεις των. Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι μόνον τοῦ ὕλισμου οἱ ὁπαδοὶ ἀρνοῦνται τὴν ἀθανασίαν, ἐφ' ὅσον δὲν παραδέχονται τὴν ψυχὴν ὡς πνευματικὴν ὑπόστασιν. Ἄλλ' ἰδοὺ τί λέγει ὁ διάσημος ἀστρονόμος Flammarion περὶ αὐτῶν: «Μόνον ἡ ἀνοησία εἴμπορεῖ νὰ ἀρνήται τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. Αὐτοὶ οὗτοι οἱ ὕλισται, οἱ μὴ παραδεχόμενοι τὴν ψυχὴν καὶ θεωροῦντες αὐτὴν ἐκκροισιν τοῦ ἐγκεφάλου, δὲν λέγουν—βασίμως, ἄλλως τε—ὅτι ἐν ὄλῳ τῷ σώματί μας, μὴδὲ τοῦ ἐγκεφάλου ἐξαιρουμένου, συμβαίνει ἀδιάκοπος ἐναλλαγὴ οὐσιῶν, διαρκῶς ἀνακαινίζουσα τὴν φυσικὴν μας ὑπόστασιν; Ἄλλ' ἐὰν ἡ ψυχὴ ἦτο τοῦ ἐγκεφάλου μόνον προῖόν, τίνι τρόπῳ θὰ ἦτο δυνατὴ ἢ κατὰ τὴν διαρκῆ ἐν αὐτῷ τῷ ἐγκεφάλῳ ἐναλλαγὴν τῶν οὐσιῶν συνειδήσεως τῆς ἐνότητος τῆς ἡμετέρας προσωπικότητος, ἢ ὁποία δὲν μᾶς ἀφίνει ἀπὸ τῆς βρεφικῆς ἡλικίας μέχρι τοῦ γήρατος;» Εἶνε ἄληθές ὅτι καὶ οἱ λεγόμενοι «ἀγνωστικοὶ» δὲν τάσσονται μετὰ τῶν πιστευόντων εἰς τὴν ἀθανασίαν, ἀλλ' οὗτοι δὲν τὴν ἀρνοῦνται κυρίως, ὅπως οἱ ὕλισται, ἀλλὰ ὡς συνεπεῖς πρὸς τὰς φιλοσοφικὰς των προϋποθέσεις δηλοῦν ὅτι, ἐφ' ὅσον, κατ' αὐτούς, δὲν δύναται τις νὰ ἀποκομίσῃ θετικὰς γνώσεις ἐκ τῶν ἐπέκεινα τοῦ πεδίου τῆς ὑλικῆς ἐμπειρίας, δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ εἴπουν τι περὶ τοῦ ζητήματος· ἀπλῶς ἀγνοοῦν ἢ ἀθανασία ἐξακολουθεῖ νὰ ἦνε δι' αὐτοὺς πρόβλημα· ἐφ' ὅσον—κατὰ τὸν ἀγνωστικὸν Guvau—ἐν τῇ ἐπιστήμῃ «τὸ ἀδύνατον τῆς ὑπάρξεως ζωῆς μετὰ θάνατον ἀκόμη δὲν ἀπεδείχθη, διὰ τὴν σύγχρονον Ἐπιστήμην ἢ ἀθανασία παραμένει ἔτι ὡς πρόβλημα· ἐὰν δὲ τὸ πρόβλημα τοῦτο δὲν ἐλύθη ἐν ἐννοίᾳ θετικῇ, δὲν ἐλύθη ὅμως οὐδὲ ἐν ἐννοίᾳ ἀρνητικῇ, παρ' ὅσα καὶ ἂν μερικοὶ φρονοῦν». Ἄλλ' ἐφ' ὅσον, ὡς εἴπομεν, τὸ ζήτημα δὲν ἀνάγεται εἰς τὸν κύκλον τῆς Ἐπιστήμης, αὕτη, κατὰ τὸν καθηγ. Α. Eilemberg, οὐδὲν δύναται νὰ εἴπῃ οὔτε ὑπερ τῆς προσωπικῆς ἀθανασίας, οὔτε κατ' αὐτῆς, εἶνε δ' ἄρα ἐλεύθερος ἕκαστος ἐπιστήμων νὰ εἴπῃ τὸ τοῦ Du Bois—Reymond «ἀγνοοῦμεν καὶ θ' ἀγνοήσωμεν». Ἐν τούτοις ὅμως—προσθέτει ὁ ἴδιος—«δὲν δύναμαι νὰ ἀποδεχθῶ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ Haeckel ὅτι ἡ ὀριστικὴ ἀπόρριψις τῆς εἰς τὴν ἀθανασίαν πίστεως δὲν θὰ ἦτο βαρεῖα ἀπώλεια, ἀλλ', ἀπ' ἐναντίας, ἀνεκτίμητον διὰ τὴν ἀνθρωπότητα κέρδος. Εἰς τὴν γνώμην ταύτην ἐπιθυμῶ νὰ ἀντιτάξω τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ Goethe, ὁ ὁποῖος νομίζω ὅτι καλλίτερον ὀρίζει τὴν ὑποκειμενικὴν τοῦ ζητήματος ὄψιν: «Δὲν θὰ ἤθελον νὰ στερηθῶ τῆς εὐτυχίας τοῦ νὰ πιστεύω εἰς μέλλουσαν ζωὴν—λέγει ὁ Goethe—τολμῶ μάλιστα νὰ εἴπω, ὅτι διὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν εἶνε νεκροὶ ὅσοι ἐστερήθησαν τῆς ἐλπίδος εἰς ἄλλην ζωὴν». Πρόκειται, λοιπόν, περὶ ζητήματος μᾶλλον πίστεως, παρὰ γνώσεως, ἢ πίστεως δὲ αὕτη βασιζέται ἐπὶ σπουδαίων καὶ ἀναντιρρήτων ψυχολογικῶν καὶ λογικῶν δεδομένων.

Αὐτὰ δ' ἀκριβῶς ὠθοῦν τὸν μεγαλείτερον ἀριθμὸν τῶν ἐπιστημόνων νὰ παραδέχονται τὴν ἀθανασίαν. Ἐξ αὐτῶν δὲ κυρίως μᾶς ἐνδιαφέρουν ὅχι τόσο οἱ θρησκευόμενοι ἐπιστήμονες, οἱ ὁποῖοι ἐν σχέσει πρὸς

τοὺς ἀθρήσκους ἐπιστήμονας ἀποτελοῦν καταπληκτικὴν πλειοψηφίαν (92%), κατὰ τὰς ἐκάστοτε γενουένας μεταξὺ αὐτῶν ἐρεῦνας (enquêtes), διότι οὗτοι πιστεύουν εἰς τὴν ἀθανασίαν ἐκ λόγων θρησκευτικῶν· προσοχῆς ἄξιοι εἶνε κυρίως οἱ ἀποφαινόμενοι ὑπὸ τὴν ἰδιότητα αὐτῶν ὡς ἐπιστημόνων, καὶ οὐχὶ ὡς θρησκονόμων. Τούτων τὰ πάμπολλα ὀνόματα εἴμφορῆι ὁ βουλόμενος νὰ εὔρη εἰς τὰ συγγράμματα τῶν ἐπιχειρησάντων τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος ἐρεῦνας Dennert, Kneller, Engel, Zöckler, Thomson, καὶ εἰς τὸ προσφατώτερον πάντων τοῦ Drawbridge (1932). Τοῦ Thomson μάλιστα ἡ ἐρευνα, διεξαχθεῖσα μεταξὺ τῶν ἐπιστημόνων καὶ τῶν φιλοσόφων τῶν κυριωτέρων χωρῶν τῆς Εὐρώπης, τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Ἀμερικῆς καὶ περιορισθεῖσα εἰς μόνον τὸ πρόβλημα τῆς ἀθανασίας, τόσῃν προεκάλεσε τὴν κοινὴν προσοχὴν, ὥστε τὸ σύγγραμμά του «Ἀποδείξεις ὑπὲρ τῆς ἀθανασίας τῆς πέραν τοῦ τάφου ζωῆς· συλλογὴ γνωμῶν διακεκριμένων ἐπιστημόνων περὶ μελλούσης ζωῆς» εἶχεν ἐκδοθῆ ἔν διαστήματι πενταετίας πεντάκις (1901—1906), δὲν γνωρίζομεν δὲ καὶ ποσάκις ἔκτοτε. Ὡς δὲ προέκυψεν ἐκ τῆς ἐρεῦνης, ἐκ τῶν ἀποσταλεισῶν 47 ἀπαντήσεων αἱ 39 ἦσαν θετικαί, κατὰ τὸ πλεῖστον μάλιστα ἐπαρκέστατα δεδικαιολογημέναι, ἐνῶ οὐδεμίαν δικαιολογίαν τῆς ἀρνήσεώς των ἐξέθησαν οἱ ὀλίγοι ἀρνηταὶ καὶ οἱ ἀγνωστικοί· διὰ περισσοτέραν λεπτομέρειαν ἡ στατιστικὴ τῶν ἀπαντήσεων εἶχεν ὡς ἐξῆς: ἄπιστοι 5%, ἀδιάφοροι 7%, καὶ πιστεύοντες 89%. Εἶνε δὲ ἀξιοσημείωτον ὅτι τὸ πόρισμα τοῦτο συμπίπτει καὶ πρὸς τὸ τῶν λοιπῶν ἐρευνῶν.

Δὲν εἶνε ἄσκοπον νὰ προστεθῆ ὅτι μεταξὺ τῶν παραδεχομένων τὴν προσωπικὴν ἀθανασίαν ὑπῆρχον ὀνόματα τῶν διαπροπεστέρων ἐπιστημόνων, ἥποιοι ὁ χημικὸς Crookes, ὁ ψυχοφυσιολόγος Charles Richet, ὁ ἀνθρωπολόγος Lombroso, ὁ ἀστρονόμος Flammarion, ὁ βιολόγος Wallace, ὁ φυσικὸς Lodge, ὁ ψυχολόγος James καὶ ἄλλοι, διὰ πολλοὺς ἐκ τῶν ὁποίων σπουδαίως συνέβαλον τὰ λεγόμενα παραψυχικά φαινόμενα. Θὰ ἐπληροῦμεν πλείστας σελίδας ἐὰν παρεθέτομεν τὰς γνώμας τῶν ἐν λόγῳ ἐπιστημόνων. Διὰ τοῦτο θὰ περιορισθῶμεν εἰς μίαν μόνον περικοπήν τοῦ Flammarion, δυναμένην ἐν τῇ λακωνικότητι τῶν ἐπιχειρημάτων της νὰ θεωρηθῆ ἐκπροσωποῦσα πάσας τὰς ἄλλας. «Ἡ εἰς τὴν ἀθανασίαν καθολικὴ καὶ σταθερὰ πίστις πάντων τῶν ἀνεπτυγμένων, ἢ εὐλαβῆς τιμὴ πρὸς τὴν μνήμην τῶν νεκρῶν μας, ἢ ἐμφυτος ἰδέα περὶ μεταθανατίου δικαίας ἀνταποδόσεως, ἢ θλιβερὰ παραφωνία, τὴν ὁποίαν ἐπεισάγει εἰς τὴν παγκόσμιον ἁρμονίαν ἢ οἰκτρὰ τοῦ ἀνθρώπου τύχη, τὸ αἴσθημα τοῦ αἰωνίου καὶ τοῦ ἀπείρου, τὸ ὁποῖον γεννᾶται ἐντός μας ἀπὸ τὴν θέαν τοῦ ἐνάστρου οὐρανοῦ, ἐπὶ πᾶσι δὲ ἡ διαρκὴς σταθερὰ συνείδησις τῆς ταυτότητος τῆς προσωπικότητός μας παρὰ πάσας τὰς ἐν τῷ σώματι μας μεταβολάς, —πάντα ταῦτα καὶ τὰ παρόμοια μᾶς γεννοῦν τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ψυχὴ ὑπάρχει ὡς προσωπικὸν ὄν, ὅτι ζῆ καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ σώματος καὶ ὅτι εἶνε ἀθάνατος». Ἰσχυρίζεται μάλιστα ἐπὶ πλέον ὁ

Flammarion ὅτι ἡ ἀθανασία τῆς ψυχῆς δύναται νὰ ἀποδειχθῆ καὶ ὑπὸ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀναιρέσεως τοῦ ἀρνούμενου αὐτὴν ὕλισμου, τὴν ὁποίαν καὶ ἐπιχειρεῖ. Ἄλλὰ καὶ ἄλλοι ἐπιστήμονες ἀπεπειράθησαν νὰ γράψουν «ἐπιστημονικὴν ἀπόδειξιν τῆς μελλούσης ζωῆς». Συγγραφεὺς τοιοῦτου βιβλίου, ὁ T. Hudson, λέγει μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς: «Προσπαθῶν νὰ ἀποδείξω τὸ γεγονός τῆς μελλούσης ζωῆς ἀπλῶς, προονέλυσα τὸν πνευματικὸν δογανισμόν τοῦ ἀνθρώπου καὶ κατέδειξα ὅτι, ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς τῆς φυσικῆς, τῆς διανοητικῆς καὶ τῆς ψυχικῆς του συστάσεως οὐδὲν ἄλλο πόρισμα δύναται νὰ στηριχθῆ οὔτε λογικῶς, οὔτε ἐπιστημονικῶς», εἰμὴ ὅτι εἶνε προσωρισμένος διὰ τὴν μέλλουσαν ζωὴν. Ἐὰν —λέγει καὶ ὁ Dr Momerie—ὁ κόσμος οὗτος εἶνε καθ' ἑαυτὸν κλειστὸν σύστημα, ἐὰν μετὰ τὴν ζωὴν αὐτὴν δὲν ὑπάρχῃ ἄλλη, ἐὰν αἱ ἐλπίδες γεννῶνται διὰ νὰ διαλυθῶν, ἐὰν αἱ τάσεις καὶ αἱ ἐφέσεις δημιουργοῦνται μόνον διὰ νὰ ἐπαναφανισθῶν, τότε ὁ Δημιουργὸς τῆς φύσεως πρόπει νὰ ἦνε ἢ ὄλως διόλου κακός, ἢ παντελῶς ἀσθενὲς ὄν. Ὁ Θεὸς καὶ ἡ ἀθανασία ἴστανται καὶ πίπτουν μαζύ».

Ο ΑΠΟΒΙΩΣΑΣ ΠΡΟΘΙΕΡΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Προκειμένου περὶ νεκροῦ, ὡς ὁ μεταστὰς προωθηράρχης τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τοῦ ὁποίου ὀλόκληρος ὁ βίος διετέθη μετὰ τόσης ἀφοσιώσεως ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐπιστήμης, οὐδεὶς καλῆς πίστεως καὶ ἀμερόληπτος κοιτῆς θὰ ἠδύνατο νὰ ἀρνηθῆ ὅτι ὁ θάνατός του εἶνε μεγίστη ἀπώλεια τόσον διὰ τὴν ἐκκλησίαν ὅσον καὶ διὰ τὴν ἐπιστήμην, καὶ συνεπῶς διὰ τὸ ἔθνος.

Ὁ μέγας τῆς ἐκκλησίας πατὴρ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, εἰς τὸ περίφημον σύγγραμμά του «περὶ ἱεροσύνης», τρία χαρακτηρίζει ὡς κύρια προσόντα τοῦ καλοῦ ποιμένου, τὸν βίον, τὴν μάθρην καὶ τὸν λόγον. Ὁ ἀοίδιμος προωθηράρχης ἐπλήρου πλήρως καὶ τὰς τρεῖς ταύτας ἀπαιτήσεις. Ὁ βίος του ἀληθῶς ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τύπος καὶ ὑπόδειγμα χριστιανικοῦ βίου. Πρῶτος, μακροθύμος, ἀνεξίκακος, μετριόφρων, ἀπλοῦς, εὐπροεπής, φιλάνθρωπος, ἀνώτερος παθῶν, ἦτο, διὰ νὰ μεταχειρισθῶ ἐκφρασιν ἀρχαίου τῆς ἐκκλησίας πατρὸς, «ἀνάκτορον σωφροσύνης, ἐστία φρονήσεως, ταμεῖον φιλάνθρωπίας, τέμενος ἡμερότητος». Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐνίοτε ἐθεωρήθη ἢ προαότης του ὡς ἀδυναμία, ἢ εὐγένειά του ἔλλειψις σθένους, ἢ ἀνεκτικότης του ἀδιαφορία· ἀλλὰ δὲν πρόπει νὰ λησμονῆται ὅτι εἰς πλείστας περιστάσεις αἱ ἰδιότητες αὐταί, αἱ ἐπιπολαίως ὡς ἐλλείψεις χαρακτηριζόμεναι, ἦσαν προσόντα τῆς χριστιανικῆς του ψυχῆς, χάρις εἰς τὰ ὁποῖα, κατὰ τοὺς ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀνωμάλους χρόνους τῆς ἀρχιερωσύνης του, προσελήφθησαν μείζονα κακά. Ὁ ἀείμνηστος δὲν ἐθεώρει ἑαυτὸν ὡς δυνάστην ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ὡς πρῶτον ἐν τοῖς ἴσοις· καίτοι εἶχε πλήρη ἐπίγνωσιν τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀπαραιτήτων μέτρων

πρὸς ἀνόρθωσιν αὐτῆς, οὐδέποτε διενόηθη νὰ ἐπιβάλῃ βία τὰς ἀντιλήψεις του, πρὶν ἢ αὐταὶ ὠριμάσων εἰς τὴν κοινὴν συνείδησιν, τὴν ὁποίαν ἐξήτει νὰ διαφωτίσῃ διὰ τῶν συγγραμμάτων καὶ τῶν λόγων του.

Μὲ ἀληθῶς χριστιανικὴν ὑπομονὴν φέρων ἀντιδράσεις καὶ πολεμικὰς, συνήθειαι εἰς τοὺς διαχειριζομένους μεγάλα καὶ ὑπεύθυνα ἀξιώματα, ἐγνώριζε καλῶς ὅτι ὁ ἀνώτερος ἄνθρωπος πρέπει «φιλοσοφεῖν καὶ φέρειν γενναίως τὰ δυσχερῆ». Ἡ ἐνεργὸς ἰδίᾳ πρωτοβουλία τοῦ ἀοιδίμου ἱεράρχου εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ ἔργα τῆς ἐκκλησίας καὶ ἡ ἄνευ διαφημίσεων, ἀλλ' εὐρυτάτη ἀτομικὴ φιλανθρωπικὴ του δραστηριότητα ἀναδεικνύουν αὐτὸν καὶ ἀπὸ ποιμαντικῆς ἀπόψεως ὑπέροχον, ἐφ' ὅσον ἡ φιλανθρωπία εἶνε ἐν τῶν κυριωτέρων καθηκόντων τοῦ καλοῦ ποιμένου.

Ὡς ἐπιστήμων ὁ ἀοιδίμος ἱεράρχης ἦτο μία τῶν διαπρεπεστέρων μορφῶν τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος. Καίτοι ἔχων τόσας ἀσχολίας ὡς ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ ὡς πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εὗρισκε καιρὸν, ἀκαταπόνητος εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ νυχθημερὸν καταγινομένης, ὅπως οἱ μεγάλοι τῆς ἐκκλησίας πατέρες, εἰς πλουσιωτάτην κατὰ ποσὸν καὶ ποιὸν ἐπιστημονικὴν θεολογικὴν συγγραφικὴν δρασίαν καὶ ἐκ τῆς γραφίδος του προέρχονται περὶ τὰς 500 ἐπιστημονικαὶ συγγράμματα, μελέται καὶ βιβλιοκρισίαι. Ἐντριβῆς τῆς κλασικῆς παιδείας, βαθύς γνώστης, ὅσον ὄλγοι, τῆς βιβλικῆς καὶ πατερικῆς φιλολογίας, κάτοχος πολλῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, ποιούμενος ἀρίστην χρῆσιν τῶν πηγῶν, προικισμένος μὲ ἐξαιρετὸν ὀξύνουσιον καὶ βαθύνοιον, ἔγραψε συγγράμματα, διὰ τὰ ὁποῖα σεμνύνεται ἡ παρ' ἡμῶν θεολογικὴ ἐπιστήμη καὶ ἄτινα εὐμενέστατα ἐκριθῆσαν ὑπὸ τῆς παγκοσμίου κριτικῆς, οὐκ ὀλίγα δ' ἐξ αὐτῶν μεταφράσθησαν εἰς πολλὰς ξένας γλώσσας. Τοιοῦτοτρόπως τὸ ὄνομά του κατέστη διεθνῶς εὐφημότατα γνωστὸν, καὶ ὁμολογῶ ὅτι μεθ' ὑπερηφανείας ἤκουα πάντοτε εὐρισκόμενος εἰς τὸ ἐξωτερικόν, καὶ προσφάτως εἰς τὸ ἐν Λάρβικ τῆς Νορβηγίας συνέδριον, ξένους σοφοὺς καὶ ἱεράρχας μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ καὶ τιμῆς ὁμιλοῦντας περὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἔργου τοῦ Ἀρχιεπισκόπου μας, ὅστις εἶχε καταστήσει ἐπιστημονικὴν προσωπικότητα διεθνοῦς κύρους. Τὰ στενὰ ὄρια τῆς ἐφημερίδος δὲν ἐπιτρέπουν ἀνάλυσιν τῶν ἔργων του, ἅτινα τὰ ποικιλώτερα τῶν θεμάτων ἐξετάζοντα, περιστρέφονται κυρίως περὶ τὴν ἱστορίαν τῶν ἐκκλησιῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν πατριαρχείων τῆς Ἀνατολῆς, ὡς καὶ περὶ τὰ ἱστορικὰ πρόσωπα τὰ διαπρέψαντα ἐν αὐτοῖς. Ὁ Χρυσόστομος Παπαδόπουλος κατέλιπε καὶ πλεῖστα ἀνέκδοτα ἔργα, χαρακτηριστικὸν δὲ τοῦ ἀνδρὸς εἶνε ὅτι θνήσκων, κατ' αὐτὰς τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ βίου του, ἐν μέσῳ δυσφορητῶν πόνων, ἔδιδεν ὁδηγίαν περὶ ἐκδόσεως τῆς ἀνεκδότου ἱστορίας του περὶ τοῦ πατριαρχείου Ἀντιοχείας.

Καὶ ὁ λόγος τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου ἦτο ἐμβροθῆς καὶ μεμετροημένος, ἄνευ πομπῶν ὁρητορικῶν ἐξάρσεων, ἐξήταζε μετὰ θετικότητος, σαφηνείας καὶ εὐφραδειᾶς τὰ ζητήματα, ἅτινα διεπραγματεύετο.

Διὰ τὴν ὅλως ἐξαιρετὸν ἐπιστημονικὴν δρασίαν, ὑπενθυμίζουσαν τοὺς εὐκλεῖς χρόνους τῶν μεγάλων

τῆς ἐκκλησίας πατέρων, ὁ Χρυσόστομος Παπαδόπουλος ἐθεωρεῖτο καύχημα τοῦ Πανεπιστημίου, ὅπερ ἀπένειμεν αὐτῷ, μόλις ἀπεχώρησε τῆς τακτικῆς καθηγεσίας, ἵνα ἀναλάβῃ τὰ ἀρχιεπισκοπικὰ του καθήκοντα, τὸν εἰς ὅλως ἐξαιρετικὰς περιστάσεις καὶ εἰς ἔνδειξιν ὑψίστης τιμῆς ἀπονειμόμενον τίτλον τοῦ ἐπιτίμου διδάκτορος (1923). Ὀλίγον δὲ βραδύτερον (1926) ἅμα τῇ ἰδρῦσει τῆς ἀκαδημίας διωρίσθη μέλος αὐτῆς, ἀξιοθεῖς οὕτω τῆς ὑψίστης ἐπιστημονικῆς τιμῆς. Ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ ἠκούετο πάντοτε μετὰ τῆς βαθυτάτης προσοχῆς καὶ τιμῆς ὅτε ἀνεκίονοι τὰς βαρυσημάντους ἀνακοινώσεις του ἢ ὅτε ἀπήγγελλε πανηγυρικὸν λόγον ἢ ὅτε ἐξέφερε τὴν σοφὴν του γνώμην κατὰ τὰς ἰδιαιτέρας συνεδρίας.

Διὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους, διὰ τὸ ἦθος τοῦ ἀνδρὸς, τὴν εὐγένειαν τῶν προθεσεῶν του, τὰς προσεγεθεῖσας εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὑπηρεσίας καὶ τὰς πολυτιμωτάτας συμβολὰς του εἰς τὴν ἐπιστήμην, ἡ ἀπόλεια τοῦ Χρυσόστομου Παπαδοπούλου δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς μεγίστη καὶ δυσαναπλήρωτος ἀπόλεια διὰ τὴν ἐκκλησίαν, τὴν ἐπιστήμην καὶ τὸ ἔθνος.

[«Ἐλ. Βῆμα» 23 Ὀκτ.]

Δ. Σ. ΜΠΑΛΑΝΟΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ

Ο ΑΘΗΝΑΪΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΕΤΑΣΤΑΝΤΟΣ ΠΡΩΘΙΕΡΑΡΧΟΥ

Ἔσθια [23]. (ὑπὸ τὸν τίτλον «Παλαιαὶ Παραδόσεις» ἐπὶ τῷ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καθορισμῷ τῆς ἡμέρας τῆς κηδείας ὡς ἡμέρας γενικοῦ πένθους εἰς τὴν πρωτεύουσιν). Δίδεται οὕτω καὶ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν ἡ δυνατότης νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν βαθυτάτην του συγκίνησιν διὰ τὸν θάνατον ἐνὸς ἱεράρχου, ὁ ὁποῖος ἐπὶ δεκαπέντε ἄλλα ἔτη ἐποίησε τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν καὶ ὁ ὁποῖος καθ' ὅλον αὐτὸ τὸ διάστημα δὲν παρέλασεν εὐκαιρίαν, ὅπως ἐκδηλώσῃ τὸ ζωντανὸν τῆς Ἐκκλησίας ἀνδιαφέρον διὰ κάθε ζήτημα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἡ συμμετοχὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ προκαθημένου της εἰς ὅλας τὰς πρωτοβουλίας τῆς κοινωνίας διὰ τὴν ἀνακούφισιν τῶν πασχόντων καὶ τὴν ἰδρῦσιν φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων, ἡ εὐρυτέρα ἀσκήσις τοῦ καθήκοντος τῆς Χριστιανικῆς Διακονίας, αἱ γενναῖοι παρρησίες του διὰ τὴν μείωσιν τῶν ὀλεθρίων ἀποτελεσμάτων τοῦ ἐμφυλίου σπαραγμοῦ εἰς ἐποχὰς μεγάλης ὀξυτήτος του, συνέδεσαν διὰ μίαν ἀκόμη φοράν στενώτερον τὸν λαὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν του.

Καθημερινή [23]. Ἱεράρχης σεμνός, σοφώτατος, τοῦ ὁποῖου αἱ ἐπιστημονικαὶ καὶ ἄλλαι θερησκευτικαὶ πραγματεῖαι μετροῦνται καθ' ἑκατοντάδας... ὁ ἀποβίσας ἱεράρχης, κατορθώσας ἐν μέσῳ τόσων λαϊκάων αἱ ὁποῖαι συνεκλόνησαν τὸν τόπον νὰ παραμείνῃ πρὸς διαιτητῆς καὶ ἀφωσιωμένος εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν του ἀποστολήν, ἐπαβλήθη εἰς τὸν πανελλήγιον σεβασμὸν...

Ἀκρόπολις [24]... Εἶχε δύοσι ἕνας ἀπὸ τοὺς φωταίνους ἐγκυφάλους τῆς συγχρόνου Ἑλληνικῆς ἐποχῆς. Ἡ πνευματικὴ κατάρτισις ἀποτελεῖ πολῦτιμον, ἀλλ' ἴσως ὄχι τὸ προσδιοριστικώτερον χαρακτηριστικὸν τοῦ ἱερατικοῦ σχήματος... Ὁ Χρυσόστομος ἐπραγματοποίησεν τὸν ἀγαπητότερον τύπον τοῦ Ποιμένου, τὸν κατὰ τὸν δυνατόν συγγενέτερον πρὸς τὴν παλαιὰν χριστιανικὴν παράδοσιν. Εἶχε τὴν ἀπεριττον ἀπλότητα, τὴν θερμουρογὸν καλωσύνην, τὴν ἐνθεον πίστιν. Εἶδε τὴν μεγάλην καθέδραν τῆς πρώτης μητροπόλεως τοῦ Κράτους ὄχι ὡς ἀξίωμα, ἀλλ' ὡς χρέος, σύμβολον, παράδειγμα ἀγιότητος.

Ἀπὸ αὐτῆν πρὸ πάντων τὴν πλευρῶν τὸν ἠϊθάνθη τὸ πλῆθος. Διότι ἂν ἡ σοφία μᾶλλον χωρίζει ἀπὸ τὸ πολὺ κοινόν..., ὅμως ἡ καλωσύνη καὶ ἡ ἀπλότης εἶνε γέφυραι

άσφαλους και άμέσου επικοινωνίας με τον λαόν. Και ύστερα ο Χρυσόστομος δέν έμρότησε την καλασύνην ως άφρη- μένην τινά ιδιότητα· την ήσκησεν ως δρώσαν άρετήν συν- δυάσας την άφανή κατά τας έντολάς προσωπικήν άγα- θεοργίαν προς την δημοσίαν πρωτοβουλίαν εις ένα πλη- θους κοινωνικών προσπαθειών: τό δτι πεθαίνει πτωχός δι- δει τό μέτρον της πρώτης· της δευτέρας οι έκδηλώσεις είνε πασίγνωστοι...

Ἑλλην. Μέλλον [24]... Διάνοια φωτεινή ο' έκλιπών αοί- δμος Ἱεράρχης, θεολόγος δεινός, σπανίως μορφώσας, συγγραφεύς σοφός και βαθυστόχαστος, οήτωρ έκ τών όλίγων, ποιμενάρχης άγαθός, πρῶτος, άκέραιος και άδα- μάντινος χαρακτήρ, ήγλάϊσε τον Ἀρχιεπισκοπικόν Θρόνον Ἀθηνῶν με τας πανθομολογημένας άρετάς του και την ψυχικήν άγασύνην του. Ἡγλάϊσε τον Ἐπισκοπικόν Θρόνον τών Ἀθηνῶν, έκλείσε την Ἑλληνικήν Ἐκκλησίαν και κατηύγασε σύμπασαν την Ὁρθόδοξίαν με τό άνέσπε- ρον φῶς, με την έκθαμβωτικήν λάμπην τοῦ Πνεύματός του...

Ἀθην. Νέα [24]... Ἡ ἑλληνική Ἐκκλησία κηδεύει ση- μερον ένα εξαιρετικόν άρχηγόν της. Και ο' ἑλληνικός λαός, έκτός του έκκλησιαστικοῦ άρχηγοῦ, κλαίει τόν άνθρωπον και τόν επιστήμονα, τόν κοινωνικόν παράγοντα, οστις συντέλεσεν εις την καταπολέμησιν της κοινωνικής δυσ- τυχίας με τά φιλανθρωπικά του αίσθήματα και έργα, και τόσον ειργάσθη διά την ήθικήν εξυγίανσιν τοῦ ἑλλη- νικοῦ λαοῦ. Τό έργον του, οι άρεταί του, τά αίσθήματά του, όλα τόν κατέστησαν άγαπητόν εις τό ἑλληνικόν έθνος, τό όποιον τόν συνοδεύει σημερον εις την τελευταίαν του κατοικίαν με την θλίψιν που κηδεύουν τέκνα τόν πα- τέρα του.

Ἐστία [24]... Γόνιμος μελέτη όλων σχεδόν τών περιό- δων της ιστορίας της Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, εις την όποιαν ο' μεταστάς εΐχεν άφιερῶσει ζωήν δλόκληρον, τοῦ εἶναι έκπρόφει με γνώρις, όσον καιρις άλλος, ίσως, έκ τών συγχρόνων μας, τό μεγαλείον της Ἐκκλησίας αυτής, την πιστήν πάντοτε άφοσίωσίν της εις τό κήρυγμα τοῦ Θεανθρώπου ιδρυτοῦ της, αλλά και τούς στενοῦς δεσμούς, οι όποιοι πάντοτε, διά μέσου τών αλώνων, την συνάδε- σαν με τό Ἑλληνικόν Ἔθνος. Οὔτω, με τό πνεῦμα έμ- ποτισμένον από τά διδάγματα αυτά ενός μεγάλου και έν- δόξου παρελθόντος, ο' Κυρός Χρυσόστομος, ήτο φυσικόν, όταν άνήλθεν εις τό ὑπατον της Ἑλληνικής Ἐκκλησίας άξιωμα, να έμπνέσται από τόν πόθον, όπως συντέλεση εις την αναβίωσιν τοῦ μεγαλείου της πρώτης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, όπως την κρατήσῃ πάντοτε πιστήν εις τό δό- γμα και εις τό κήρυμά Του, όπως την καταστήσῃ πολύ- τιμον οδηγόν και βοηθόν τοῦ τόσον συνδεδεμένου μετ' αυτής Ἑλληνικοῦ Ἐθνους εις τόν άγῶνά του διά την όργάνωσιν και την άνόρθωσιν του, κατά την τρίτην νέαν περιόδον της ζωής του.

Ἐπό τοιαύτας συνθήκας, τό κενόν, τό όποιον άφίνει εις την Ἑλληνικήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ο' θάνατος τοῦ προκαθημένου της, καθίσταται άληθῶς μέγα...

Ζωή [29]... Πιστός εις τό θεόπνευστον παράγγελμα: «Κτήσαι σοφίαν, κτήσαι σύνεσιν, εράσθητι αυτής... τί- υησον αυτήν, ίνα δῶ τῇ σῇ κεφαλῇ στέφανον χαρίτων» (Παροιμ. δ' 5-8), δέν έχορταίνατο έκ της καθημερινῶς προσπιθεμένης σοφίας. Καίτοι ειδιωότερον εις την ιστο- ρίαν της Ἐκκλησίας ήτχολήθη, έν τούτοις κατέκτησε ευρυτάτην θεολογικήν μόρφωσιν, ένεκα της όποιας κατά τά τελευταία ετη δέν ειχε τόν εφάμιλλον του μεταξύ τών θεολογικών κύλων της Ὁρθ' δόξου Ἀνατολής, ένεκα της όποιας εφέλεγγη μεταξύ τών ποώτων μελών της έν Ἀθή- ναις ιδρυθείσης Ἀκαδημίας, ένεκα της όποιας άνεδείχθη διαδνή· θεολογική φυσιογνωμία, ένεκα της όποιας κατέ- λιπεν έκατοντάδες συγγραφαῖν, ικανῶν να άποτελέσουν όλόκληρον βιβλιοθήνην. Ὁ ιστορικός τοῦ μέλλοντος, ο' όποιος θα θαλήσῃ να αναδιφήσῃ τά έργα του, θα χρεια- στή πολλόν χρόνον να δέν είνε δυνατόν παρα να σταθῇ έκπληκτος ένώπιον τοιαύτης κοπιώδους και πολυμῶδου παραγωγῆς, ένώπιον τοιοῦτου φαινομένου εργατικότητος και πολυσχιδούς δράσεως δέν είνε δυνατόν παρα να δια- θέσῃ ικανῶς σελίδας εἰς τόν ιστορικόν, διά τόν επιστή- μονα, διά τόν άρχιεπίσκοπον Χρυσόστομον... Ἦτο ταπει-

νός. Είνε γνωστόν πόσον συχνά οι «ἀπό γῆς πτωχοί», άνερχόμενοι εις τά ύψηλά αξιώματα, λησμονοῦν τό πα- ρελθόν των και κατεπαίρονται και βλέπουν τόσον χαμηλά τούς εἶς χθές όμοίους των και κατεξουσιάζουν αὐτῶν. Και ποίον δέξιμωρον σχήμα παρουσιάζομεν ήμείς οι κληρικοί, όταν αναλαμβάνωμεν ιερατικήν διακονίαν και εἰπαρώμεθα. Διακονία και εἰπαρσις! Ἄλλ' ο' μεταστάς ιεράρχης έμεινε πάντοτε εις τό αὐτό επίπαδον της ταπεινώσεως, εις τό όποιον ευρίσκατο νεανίας ἄσημος και άγνωστος. Ἦτο ποῦος με άνεξάντλητον πρῶτητα. Ὁ ἴδιος εἶπεν εις συ- ζητησίαν τινά περί θυμοῦ και θυμωδῶν, ότι «άνεβαλλε πάντοτε να θυμώσῃ... Ἦτο ευγενής. Ὅχι διότι ήτο τυχόν γόνος κομήτιων ή βαρώνων ή άλλου διεκδικουόντος τόν τίτλον τοῦ ευγενοῦς άριστοκράτου. Εἶχεν ευγένειαν όχι την τεχνητήν, αλλά την φυσικήν, την άβίαστον... Ἡ ευγένειά του ήτο έκδοσις και ερμηνεία της άφελότητος της καρδίας... Ἐνεκα τούτου ήτο ευγενής προς τούς κατέ- χουσας τά άώτατα αξιώματα, προς τούς συναδέλφους του, προς αὐτούς άκόμη τούς έχθρούς του, προς τούς κατωτέ- ρους του, προς τόν τελευταίον έκ τοῦ ποιμνίου του. Συνεδύαζε κατά τρόπον εἰλίχαριν σεβαρότητα ἅμα και ευγένειαν· ήθος άνεπλήκτον, αὐστηρότητα άσκητικήν ἅμα και ευγένειαν. Ἡ σεβαρότης του σε έκράτει εις άπόστασιν και ή ευγένειά του σε εἴλκυε και σοῦ επέβαλλε τόν σεβασμόν. Ἡ ευγένειά του δέν επέτρεπε, και εις μα- κρῶς άκόμη συνομιλίας, να χρησιμοποιοηθῇ λόγος άργός και περιττός... (Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Παπακώστας).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Μία διαστροφή της Ἱστορίας.

Γενικόν εἶναι τό παράπονον, όπερ έκφράζει έν ἄρθρω του ο' έν Ἱεροσολύμοις άνταποκριτής τών λονδρινέων «Ἐκκλησιαστικῶν Καιρῶν» κατά μιας σπουδαίας παραλείψεως, την όποιαν διέπραξεν έν τῇ περι τῶν πραγμάτων της Παλαιστίνης Ἐκθέσει της ή εκείσε σταλεῖσα έκ Λονδίνου Βασιλικῇ Ἐπι- τροπῇ. Ὁ αναγνώστης της Ἐκθέσεως ταύτης απο- κομίζει την έντύπωσιν ότι την Παλαιστίνην οἰκοῦν μόνον Ιουδαῖοι και μουσουλμᾶνοι, διότι έν αὐτῇ τε- λείως ήγνοήθη ο' χριστιανικός της χώρας πληθυσμός. «Εἶνε μία έκπληκτική διαστροφή της Ἱστορίας— γραφει ο' άνταποκριτής— ότι ή Βασιλικῇ Ἐπιτροπῇ έν τῇ πενιασελίδω ιστορικῇ ερυνῇ της περιπλόκου ιστορίας της Παλαιστίνης τρεῖς μεν σελίδες εδέησε να άφιερωθοῦν εις τούς έν Παλαιστίνῃ Ιουδαίους, ἴσο δέ εις τούς παλαιστινοῦς ἄραβας, μόλις δέ πέντε γραμμαῖ εις την χριστιανικήν βυζαντινήν περιόδον». Ὁ αὐστηρός χαρακτηρισμός είνε δίκαιος. Διότι έν ή Παλαιστίνῃ χαρακτηρίζεται ως χώρα κατ' έξοχήν θρησκευτική, τοῦτο οφείλεται οχι εις τόν τέως Ιουδαϊκόν της χαρακτήρα, οὐδὲ εις τά πολύ μεταγε- νέστερα μουσουλμανικά ιερά, αλλά κυριώτατα εις τόν από διαχιλίων ετών χριστιανικόν χαρακτήρα της, διότι υπῆρξεν ή χώρα έν ή γεννηθή, εζήσεν, εδίδαξεν, έπαθεν, απέθανε και άνέστη ο' θεῖος της χριστιανικής θρησκείας Ἰδρυτής. Εἰς τοῦτον τόν χαρακτήρα της οφείλεται τό παγχριστιανικόν προς την Ἁγίαν Γῆν ένδιαφέρον, οι χριστιανοί ο' ήσαν οι άναδειξαντες την τέως ἄθλιαν επαρχιακήν πολιτνην της Ἱερου- σαλήμ εις εδπαρουσίαστον ανατολικήν πόλιν εφω- διαμένην διά σχολείων, νοσοκομείων, παντιῶν φι- λανθρωπικῶν καταστημάτων και δι' όλων έν γενει τῶν μέσων τοῦ πολιτισμοῦ. Δέν συγχωρεῖται, λοι- πόν, ή παράλειψις αὐτῆ της περι ής ο' λόγος Ἐπι-

τροπῆς, ἐκτὸς ἂν ὀφείλεται εἰς τὸν λόγον ὅτι μόνον ὁ χριστιανικὸς πληθυσμὸς τῆς Παλαιστίνης δὲν θορυβεῖ.

Κενὸς θόρυβος.

Ἀφοῦ αἱ ἀντίθεοι παρατάξεις μεθ' ὑπερβαλλούσης κομπορημοσύνης διευτυπάνισαν ἐπὶ μακρὸν τὸ μέλλον νὰ συγκροτηθῇ ἐν Λονδίῳ συνέδριον τῶν ὀρθολογιστῶν, συνήλθεν, ἐπὶ τέλους, τοῦτο, καί, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἠκούσθησαν ἐν αὐτῷ ὅτι ἄλλως τε ἀνεμένετο ν' ἀκουσθῇ παρ' ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι εἶνε ἠραγαθισμένοι νὰ κραυγάζουν καὶ νὰ θορυβοῦν πεισματωδῶς καὶ ἐναγωνίως ἐφ' ὅσον κέντρα εἶνε τὰ καθ' ὧν λακτίζουν. Ἄλλ' ἐκ τῆς περὶ τὸ συνέδριον ἐκεῖνο κινήσεως δύο προέκυψαν τὰ ἄξια προσοχῆς. Πρῶτον, ἡ διὰ προσευχῆς ὁμαδικῆς καθαρῶς πνευματικῆ ἀντίθρασις κατὰ τοῦ χαρακτήρος καὶ τῶν προθέσεων τῶν ἀθροίσκων, ἐν συναγερωῶ, τοῦ ὁποίου αὐτὸ τοῦτο προῖσταντο πολυάριθμοι ἐπιφανεῖς πολιτικοί, μέλη τοῦ ἀγγλικοῦ κοινοβουλίου. Δεύτερον, ἡ γνησίως χριστιανικὴ ἀφοβία, τὴν ὁποίαν ἐπέδειξεν ἡ Ἐκκλησία ἀπέναντι διασαλπυσθέντων ἀπὸ τοῦ ἀθέου συνεδρίου κινδύνων. Τῶν γνησίων χριστιανῶν ἡ παρατάξις οὐδένα ἔχει λόγον νὰ φοβῆται τὰς πυροβολαρχίας τῶν ἀντιθέων φαλάγγων. Τότε ἀκριβῶς ὁ Χριστιανισμὸς ἀνθεῖ καὶ ἀκμάζει καὶ θριαμβεῖ, διὰν ἀντιμετωπίῃ ἀντιδράσεις καὶ διωγμούς, ὡς τὸ ἀπέδειξε πλειστάκις ἡ ἱστορία. Οὔτε τὴν ὕλικὴν βίαν ἐφοβήθη ποτέ, οὔτε τῆς ψευδπιστήμης τὴν κριτικὴν καὶ τὰς ἐπιθέσεις. Ὁ Χριστιανισμὸς ἦτο καὶ εἶνε πάντοτε ἀγωνιστικὸς καὶ πάντοτε νικητὴς, διότι εἶνε εἰς τὴν φύσιν τῆς ἀληθείας νὰ νικᾷ τὸ ψεῦδος καὶ τὴν πλάνην.

Ἄπειλουμένη ἀνατροπὴ.

Καθ' ἃ πληροφоруμένα ἐξ Αἰγύπτου, λίαν προσεχῶς ὑποβάλλεται εἰς τὴν ψῆφον τῆς αἰγυπτιακῆς Βουλῆς νομοσχέδιον περὶ τῆς προσωπικῆς καταστάσεως τῶν μὴ μουσουλμάνων κατοίκων τῆς χώρας, ὅπερ ἀνατρέπει ριζικῶς τὸ ἔκπαλαι κρατοῦν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις καὶ ταῖς θρησκευτικαῖς κοινότησι τῆς Αἰγύπτου δικαστικὸν καθεστῶς τῶν μὴ μουσουλμάνων. Κατὰ τὰ μέχρι τῆς σήμερον δῆλα δὴ ἰσχύοντα, τὰ ἐκκλησιαστικὰ δικαστήρια ἢ ἀπαρτίζονται ἐξ ὁλοκλήρου ἐκ κληρικῶν, ἢ ἔχουσι τοῦλάχιστον πρόεδρον κληρικὸν καὶ μέλη λαϊκὰ μὲν, ἀλλὰ κεντημένα δικαστικὴν συνείδησιν προσαρμοζομένην εἰς τὰς θρησκευτικὰς τῶν διαδίκων πεποιθήσεις. Τὰ δικαστήρια ταῦτα, συγκροτούμενα ὑπὸ τοῦ πρωθιεράρχου ἢ, ἐν γένει, τοῦ θρησκευτικοῦ ἀρχηγοῦ τῆς μὴ μουσουλμανικῆς κοινότητος, εἶνε κατ' οὐσίαν καὶ κατὰ τύπους αἰγυπτιακά, ἐφ' ὅσον εἶνε ἀνεγνωρισμένα ὑπὸ τῶν αἰγυπτιακῶν νόμων, ὁ δὲ θρησκευτικὸς ἀρχηγός, ἀφ' οὗ τὰ μέλη τῶν ἀντιλοῦν τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν, εἶνε αἰγύπτιος ὑπήκοος. Τανῦν διὰ τοῦ ἐν λόγῳ νομοσχεδίου ἀνατρέπεται ἄρδην ὁ θεσμὸς οὗτος. Διότι πρόεδρος τοῦ θρησκευτικοῦ δικαστηρίου ὀρίζεται ὁ πρόεδρος ἢ ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ ἰθαγενοῦς Πρωτοδικείου, δῆλα δὴ μουσουλμᾶνος ἢ κόπτης, πρόσωπον δῆλον ὅτι ὅπως

ἄσχετον πρὸς τὴν θρησκευτικὴν τῶν διαδίκων συνείδησιν, μέλλον νὰ διακάσῃ, φέρο' εἰπεῖν, ὀρθοδόξους χριστιανούς εἰς ζητήματα ὀρθοδόξου χριστιανικοῦ γάμου, διαζυγίου κλ. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές ὅτι τὰ δύο λαϊκὰ μέλη τοῦ δικαστηρίου θὰ ὀρίζωνται ἐκ τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ θρησκευμα ἢ τὰ θρησκευτάματα τῶν διαδίκων, τυχὸν διάφορον προσβεβόντων θρησκείαν, ἀλλὰ πάντως ἡ ὑπὸ μουσουλμάνου μόνιμος προεδρεία εἰς ἐτεροθρησκον πνευματικὸν δικαστήριον ἀντιστρατεύεται οὐ μόνον πρὸς τὸ ἀπ' αἰῶνων ὑφιστάμενον καθεστῶς τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θρησκευτικῶν κοινοτήτων, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ αἰγυπτιακὸν Σύνταγμα, ὅπερ ἐγγυᾶται ἐλευθέραν ἐξάσκησιν τῆς θρησκευτικῆς τῶν ὁμολογίας εἰς πάσας τὰς ἐν τῇ χώρᾳ θρησκευτικὰς κοινότητας. Ἄλλ' ἐν τῷ ὑπ' ὄψιν νομοσχεδίῳ ὑπάρχον καὶ ἄλλαι ἀνωμαλῖαι εἰς ἣν δῆλ. περιπέτωσιν οἱ διάδικοι ἀνήκον εἰς κοινότητας, τῶν ὁποίων οἱ νόμοι δὲν εἶχον ἀναγνωρισθῆ ὑπὸ τῆς αἰγυπτιακῆς κυβερνήσεως, τότε θὰ ἐφαρμόζεται διὰ μὲν τὰς ὀρθοδόξους κοινότητας τὸ κανονικὸν δίκαιον τῆς Κοπτορθοδόξου Ἐκκλησίας, διὰ δὲ τὰς καθολικὰς τὸ κανονικὸν δίκαιον τῆς Κοπτοκαθολικῆς Ἐκκλησίας. Εἰς περιπέτωσιν διαφορᾶς περὶ τὸ θρησκευμα, θὰ ἐφηρμοῦτο τὸ δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐτελέσθη ὁ γάμος. Ἐπὶ τοῦ σπουδαιωτάτου τούτου ζητήματος τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας εἶχεν ἤδη σοβαρῶς ἀσχοληθῆ ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Μελετίου, ἀνεγνώψιμεν δὲ καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ παρουσίᾳ στήλῃ τὰ τῆς τότε κινήσεως. Ὅτι βεβαίως ἡ αἰγυπτιακὴ κυβέρνησις δικαιοῦται νὰ ἐποπτεύῃ ἐπὶ τῆς ὀρθῆς ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης καὶ εἰς τὰ ζητήματα τῆς προσωπικῆς καταστάσεως καὶ τῶν μὴ μουσουλμάνων κατοίκων τῆς χώρας, οὐδεὶς ὁ ἀρνούμενος. Ἄλλ' ἡ τοιαύτη ριζικὴ ἀνατροπὴ τῶν καλῶς κρατοῦντων πάντως ἀποτελεῖ ἐπέμβασιν εἰς τὰς θρησκευτικὰς τῶν ἐτεροθρησκων συνειδήσεις, ἐλπίζεται δ' ὅτι τὸ αἰγυπτιακὸν κράτος θὰ δείξῃ καὶ πρὸς τὰ πνευματικὰ τῶν χριστιανῶν δικαστήρια ὅσον σεβαστὸν καὶ πρὸς τὰ μουσουλμανικὰ Ἱεροδικαστήρια.

Κατὰ νεωτέρας εἰδήσεις ἐπίκειται ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐν Γερμανίᾳ κυκλοφορίας τῶν ἔργων τοῦ διασήμου θεολόγου Barth.

Ὡς ἦδη ἀνεγράψαμεν, παρὰ τὰς πανταχόθεν τῆς Ἀγγλίας διαμαρτυρίας κατὰ τῆς ἐν Λονδίῳ συγκλήσεως τοῦ τόσον διαφημισθέντος διεθνοῦς συνεδρίου τῶν ὀρθολογιστῶν, οὗτε αἱ πολιτικαὶ ἀρχαὶ ἐνέκρινον τὴν ἀπαγόρευσιν αὐτοῦ, οὔτε οἱ ἐπίσημοι ἐκκλησιαστικοὶ κύκλοι ἐπεδοκίμαζον τὴν διὰ τῆς βίας ματαίωσιν του. Ἄξιον σημειώσεως εἶνε ὅτι μετὰ τῶν διαφορῶν ὁργανώσεων καὶ ἄλλων ὁμάδων, αἵτινες διαμαρτύροντο διὰ τὴν στάσιν ταύτην τῶν ἄρμοδιων ἀρχῶν, ὑπῆρξεν καὶ ὁμάς ἐξ 70 βουλευτῶν, οἵτινες διαμαρτυρήθησαν ἐντόνως πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἑσπερικῶν. Ἐκ παραλλήλου περὶ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος Σεπτεμβρίου ἐτελέσθη εἰδικὴ λειτουργία ἐν τῷ ἄββατῳ του Οὐεστμίνστερ, ἣς μετέσχον ἀντιπρόσωποι τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, τῶν Εὐαγγελικῶν, τῆς ὀρθοδόξου ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, τῶν ῥώσων τῆς διασπορᾶς καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι παράγοντες τῶν διαφορῶν οἰκουμηνικῶν κινήσεων. Παρομοίαν λειτουργίαν μετὰ «σιωπηλῆς λιτανείας» ἐτέλεσεν καὶ ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία τοῦ Λονδίνου. Ἀποτέλεσμα τῆς ζωηρᾶς ταύτης συλλογικῆς δια-

μαρτυρίας ἐπῆλθεν ἡ ὑπὸ τῆς ἀγγλικῆς κυβερνήσεως ἀπαγόρευσις τῆς εἰς Ἀγγλίαν εἰσόδου ἀντιπροσωπείας τῶν ἀθέων τῆς Ρωσίας πρὸς μετοχὴν εἰς τὸ πολύκροτον συνέδριον. Τοῦτο ὄντως συνκροτήθη περὶ τὰ μέσα παρελθόντος Σεπτεμβρίου. Κατ' αὐτὸ ἀνεγνώσθη ἐγγραφον τῶν ἀγωνιστικῶν ἀθέων, δι' οὓς οὗτοι ἐποιούντο ἐκκλησίαν πρὸς τοὺς συνδιασκεπτομένους ὀρθολογιστὰς ὅπως συναποτελέσασαι μετ' αὐτῶν ἐνιαίον μέτωπον.

Ἰδοὺ δὲ καὶ τινες τῶν ἀξιώσεων τοῦ ἐν λόγῳ συνεδρίου ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν διεκδικησῶν του : «Δαιμόποιησις» πᾶσιν τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν. Δικιοκλή πάσης σχέσεως πρὸς τὰς θρησκευτικὰς μερίδας. Κατάργησις τῶν θρησκευτικῶν συμβόλων ἐν τοῖς σχολείοις καὶ τοῖς δημοτικοῖς οἰκίμασι. Ἀρνησις ἀδειῶν πρὸς ἀνέγερσιν ἢ συντήρησιν ναῶν. Προπαγάνδα μεταξὺ τῶν γονέων νὰ ἐπιτύχῃσι τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν τέκνων των ἀπὸ τῶν θρησκευτικῶν μαθημάτων. Διδασκαλία τῆς «λαϊκῆς ἠθικῆς» ἐν τοῖς σχολείοις. Ἀπάλειψις τῶν θρησκευτικῶν ὀνομάτων ἐκ τῶν ὁδῶν, πλατειῶν κλ. Διορισμὸς μόνον «λαϊκοῦ» προσωπικοῦ εἰς τὰ σχολεῖα, κλ. κλ.

*

Μεταξὺ τῶν ἀποφάσεων, αἵτινες ἐλήφθησαν ὑπὸ τοῦ ἐν Iarvik τῆς Νορβηγίας κατὰ τὸν παρελθόντα Αὐγουστον συγκληθέντος συνεδρίου τοῦ παγκοσμίου Συνδέσμου διεθνoῦς φιλίας τῶν Ἐκκλησιῶν, ὑπῆρξε καὶ ἐπικλήσις τῆς προσοχῆς τῶν Ἐκκλησιῶν «εἰς τὰς φρικτὰς δοκιμασίας, τὰς ὁποίας ὑφίστανται οἱ ἐν Ρωσίᾳ χριστιανοὶ ἀπὸ εἰκοσαστίας μετὰ παραδειγματικῆς μαρτυρίας καὶ μεγάλης πίστεως. Οἱ χριστιανοὶ τῶν λοιπῶν χωρῶν, οἵτινες ἀνενοχλήτως τελοῦσι τὰ τῆς λατρείας των καὶ ἀπολαμβάνουσι ὁμαλὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν, καλοῦνται νὰ δεῖξωσι τὴν συμπάθειάν των πρὸς τοὺς ἐν Ρωσίᾳ ἀτυχεῖς ἀδελφούς. Τὸ Διεθνὲς Συμβούλιον τοῦ Παγκοσμίου Συνδέσμου πιστεύει ὅτι ἐκφράζει τὸ παγκόσμιον τοῦ Χριστιανισμοῦ αἴσθημα ἀπευθύνον πρὸς πάσας τὰς Ἐκκλησίας τὴν παράκλησιν ὅπως ἐνώσωσι τὰς προσευχὰς καὶ τὰς λοιπὰς προσπαθείας των ἵνα συντελέσωσιν εἰς ἀνακούφισιν τῆς θέσεως τῶν ὑπὸ διωγμῶν». Ἐπ' ἴσῃς ἐπεστήθη ἡ κροσοχὴ τῶν ἐκασταχοῦ Ἐθνικῶν Συμβουλίων τῆς Ὁργανώσεως εἰς τὸ καταστρεπτικὸν ἔργον τῆς ἀθέου προπαγάνδας.

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Σήμερον τῇ 10 π. μ. ἐν τῷ Καθεδρικῷ Μητροπολιτικῷ ναφ γενήσεται ἡ ἐκλογή τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου ὑπὸ τῆς συγκληθείσης ἐπὶ τοῦτῳ Ἱεραρχίας, διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας, παρισταμένου καὶ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων.

— Ἐχορηγήθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὀκταήμερος ἀπουσίας ἀδεία διὰ Στέριφον τῷ Σεβ. Μητροπολ. Φωκίδος κ. Ἀθινασίῳ.

— Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ (30) ἐν τῷ ναφ τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς ἐτελεσθη ὑπὸ τῆς Ἐφορείας τοῦ Οἴκου Τυφλῶν μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου. Κατ' αὐτὸ παρέστησαν τὰ μέλη τῆς Ἐφορείας τοῦ ἰδρύματος, τὸ διδασκικὸν αὐτοῦ προσωπικὸν καὶ τῷ φίμοι αὐτοῦ.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος ἀντιληφθεὶς ὅτι κατὰ τὰς ὥρας τῶν κηδείων ἐπικρατεῖ ἡ συνήθεια νὰ κρούωνται οἱ κώδωνες τῶν ναῶν πενθίμως ἐπὶ ὥρας, χαρακτηρισζων δὲ τὴν πένθιμον ταύτην κωδωνοκρουσίαν ὀδυνηρὰν καὶ ὀλεθρίαν καὶ διὰ παντα μὲν κλητήρῃ ἀσθενῆ, μάλιστα δὲ διὰ τοὺς παλαιόντας πρὸς τὸν θάνατον, οἵτινες μᾶλλον ἠθικοῦ θάρρους καὶ γαλήνης ψυχῆς ἔχουσιν ἀνάγκην, δι' ἐγκυκλίου ἀπηγόρευσεν αὐστηρῶς ἐφεξῆς τὴν πένθιμον κωδωνοκρουσίαν εἰς πάσας ἀνεξαιρέτως τὰς κηδείας ὑπὸ προσωπικὴν εὐθύνην τῶν ἐφημερίων καὶ τῶν ἐπιτρόπων, ἐπέτρεψε δὲ αὐτὴν μόνον κατὰ τὴν μεγάλην Παρασκευὴν καὶ εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις, ὡς εἶνε τὰ μεγάλα ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἔθνικα πένθη.

— Γράφουσιν ἡμῖν ἐκ Κερκύρας ὅτι ἅμα τῇ ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Προεδρεύοντος τῆς Συνόδου ἀγγελίας τῆς πρὸς Κύριον ἐκδημίαις τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Κυροῦ Χρυσοστόμου, συνεπειῆς διαταγῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Κερκύρας καὶ Παξῶν κ. Ἀλεξάνδρου ἐκρούοντο πενθίμως οἱ κώδωνες τῶν ἰ. ναῶν τῆς πόλεως καὶ τῶν προαστείων μεταδίδοντες οὕτω τὸ λυπηρὸν ἄγγελμα εἰς τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα. Τὴν ἐπομένην Κυριακὴν μετὰ τὴν θ. λειτουργίαν ἀνεπέμφθησαν δεήσεις εἰς τοὺς ναοὺς ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἐκλιπόντος Πρωθυεράρχου. Κατὰ τὴν 4 μ. μ. τῆς Δευτέρας, καθ' ἣν ὥραν ἐκηδεύτο ὁ μεταστὰς ποιμενάρχης, πρωτοβουλίᾳ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου ἐτελεσθη μνημόσυνον ἐν τῷ ἰ. μητροπολιτικῷ ναφ προεβάρχοντος αὐτοῦ περιεστοιχισμένου ὑπὸ τοῦ ἰ. κλήρου, εἰς ὃ παρέστησαν αἱ πολιτικά, δικαστικά καὶ στρατιωτικά ἀρχαί, οἱ λειτουργοὶ τῆς Ἐκπαιδύσεως, οἱ μαθηταὶ τῶν Σχολείων καὶ ἄρκετον πλῆθος τοῦ χριστεπώνυμου πληρώματος. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ μνημοσύνου ὀμίλησεν καταλλήλως ἐξάρας τὴν δρᾶσιν καὶ τὰς ἀρετὰς τοῦ μεταστάντος Πρωθυεράρχου ὁ πανοσ. ἱεροκήρυξ τῆς ἰ. Μητροπόλεως κ. Δωρόθεος Βασιλάς, ὁ δὲ Σεβ. Μητροπολίτης ἐδέχθη τὰ συλλυπητήρια τῶν παρισταμένων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΠΟΛΕΩΣ

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θυατείρων κ. Γερμανὸς δι' ἐκθέσεως αὐτοῦ ἐγνώρισεν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰ κατὰ τὴν ποιμαντορικὴν αὐτοῦ ἐπίσκεψιν πρὸς τὴν κοινότητα Μελίτης, διὰ μακρῶν περιγρᾶψας τὴν ἐνεστῶσαν θρησκευτικὴν καὶ πνευματικὴν κατάστασιν τῆς κοινότητος ταύτης καὶ ἐπαίνεσας τὴν ἐν τῇ πατρὶφι πίστιν ἀφυσίωσιν τῶν εὐσεβῶν μελῶν αὐτῆς.

— Ἐπὶ σχετικῇ αἰτήσῃ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θυατείρων παρεσχέθη αὐτῷ ποσότης Ἁγίου Μύρου διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ.

— Καθ' ἃ ἀναγράφει ἡ «Ὁρθοδοξία» Κων)πόλεως, οἱ ἐν Ἀμερικῇ Οὐνίται Καρπαθορῶσι ὑπὸ τὸν Οὐνίτην Ἐπίσκοπον Τακάς, ἀπὸ ὀκταετίας δυσανασχετοῦντες κατὰ τῶν πειστικῶν μέτρων τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας πρὸς κατάπνιξιν τῶν ἰδίων αὐτῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων καὶ παραδόσεων, κατέληξαν εἰς τὴν ἐν Πίτσβουργ κατὰ Νοέμβριον μῆνα τοῦ παρελθόντος ἔτους συγκροτηθεῖσαν γενικὴν κληρικολαϊκὴν συνέλευσιν, ἐν ἣ ἐνεκρίθη παμψηφεὶ ὑπὸ 59 κοινοτήτων ὅπως : α) ἀποχωρισθῶσιν ἀπὸ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, β) ἐπανέλθωσιν εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἁγίας Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, προσχωροῦντες ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ γ) ἀποκτήσωσιν Ἐπίσκοπον διὰ τὰς ἐκκλησιαστικὰς αὐτῶν ἀνάγκας, ὑποδειχθέντος ὡς τοιοῦτου τοῦ ἐπὶ 32 ἔτη ἐν μέσῳ αὐτῶν ὑπηρετήσαντος μεμορφωμένου πρεσβυτέρου κ. Ὁρέστου Τσορνόκ. Οὗτος κατ' ἐντολήν τῆς συνελεύσεως ἐλθὼν εἰς ἐσαφὴν μετὰ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Ἀθιναγόρου ὑπέβαλεν αὐτῷ σχετικὴν αἴτησιν ἐπιουνάψας καὶ ἀντίγραφα τῶν πρακτικῶν τῆς συνελεύσεως. Ἡ Α. Σ. μετὰ μελέτην τοῦ ζητήματος διεβίβασε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν τε αἴτησιν καὶ τὰ λοιπὰ σχετικὰ ἔγγραφα μετ' ἰδιαιτέρας ἐκθέσεως, ὑποβάλλων τὴν γνώμην περὶ ἀποδοχῆς αὐτῶν εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ συγκαταριθμήσεως καὶ αὐτῶν μεταξὺ τοῦ εὐσεβοῦς ποιμνίου τοῦ Ἀγιατάτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Ἐνταυτῷ ἰδιαιτέρα ἀντιπροσωπεῖα ἀφίκετο ἐξ Ἀμερικῆς εἰς Κων)πολιν ἵνα καὶ προφορικῶς παράσχη τῇ Ἐκκλησίᾳ σχετικὰς πληροφορίες. Ἡ Ἰ. Σύνοδος μελετήσασα ἐπισταμένως τὸ ζήτημα ἀποδέχθη τὴν αἴτησιν, ἐν ἰδίῳ δὲ τελετῇ τῇ 14η Σεπτεμβρίου ἐγένετο ἡ εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν προσέλευσις τοῦ πρεσβυτέρου κ. Ὁρέστου Τσορνόκ καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν κοινοτήτων, τοῦ πρεσβυτέρου τοῦτου ὑπογράψαντος καὶ ἀπὸ μέρους αὐτῶν σχετικὴν ὁμολογίαν ὀρθοδόξου πίστεως.

Γενομένων δὲ ἀκολούθως κανονικῶν ψήφων τῇ 16 Σεπτεμβρίου, Ἐπίσκοπος τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Ἀγαθονικίας ἐξελέγη ὁ πρεσβύτερος Ὁρέστης Τσορνόκ, ὅστις καὶ ἐχειροτονήθη τῇ 18 τοῦ αὐτοῦ μηνός

ὑπὸ τὸν ψιλὸν τίτλον τοῦ Ἐπισκόπου τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμπάσης ἐπισκοπῆς Ἀγαθονικίας. Οἱ οὕτω εἰς τοὺς κόλπους τῆ, ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐπαελθόντες Καρπαθορρῶσοι ἀνέρχονται εἰς 75,000.

— Ἐκ τοῦ θρησκευτικοῦ τύπου τῆς Ἀμερικῆς πληροφοροῦμεθα, ὅτι οἱ ἐν ταῖς Ἠνωμέναις πολιτείαις οὐνίτοι Καρπαθορρῶσοι καὶ Οὐκρανοὶ τῆς Γαλιτίας, γενικῶς γνωστοὶ ὡς Ρουθῆνοι, ἀνέρχονται εἰς 700.000, τούτων δ' αἱ πλείονες τῶν ἐνοριῶν εἰσὶν ἐν Πενσυλβανίᾳ, ὑπὲρ τὸ τέταρτον ἐν Ohio, New Jersey καὶ Νέῃ Ὑόρκῃ, οἱ δὲ λοιποὶ εἶνε ἄλλαχοῦ διασπαρμένοι.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Μόλις ὡς ἐγγνώθη ἡ τελευτὴ τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου ἡ Α. Θ. Π. ὁ Πατριάρχης χοροστατῶν τῇ 23 ἡξάντος μηνὸς ἐν τῷ ναφ τοῦ ἁγ. Νικολάου Καίρου ἐτέλεσε Τρισάγιον, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀζώμης καὶ τοῦ ἱεροῦ κλήρου, ὑπὲρ ἀναπαύσεως τοῦ μεταστάντος, αὐθημερὸν δὲ τὸ αὐτὸ ἐγένετο ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναφ τοῦ ἁγ. Σάββα, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, χοροστατούντος τοῦ Σεβ. Καρθαγένης. Ἡ Α. Θ. Μ. ἀνέθηκε τηλεγραφικῶς τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Τραπεζοῦντος κ. Χρυσάνθῳ ὅπως ἀντιπροσωπεύσῃ τὴν Ἐκκλησίαν Ἀλεξανδρείας κατὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.]

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Περὶ τὰ μέσα παρελθόντος Ιουλίου ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίτια τοῦ ἐν Βρολίφ νεοδημιού ρωσικοῦ ναοῦ, διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ὁποίου ἡ γερμανικὴ κυβερνήσις ἐχορήγησε 30.000 μάρκων. Ἐπὶ τῇ ἐγκαιρίᾳ ταύτῃ ὁ σύλλογος τῶν Κάρλοβιτς ῥώσων ἀρχιερέων διεβίβασε ὑεμάς εὐχαριστίας πρὸς τὸν Γερμανὸν Καγκελλάριον διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ παρασχεθεῖσαν εἰς τοὺς ἐν Βρολίφ ὀρθοδόξους ῥώσους ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ὑποστήριξιν.

— Ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 120 ἐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Καρόλου Μάρξ ὁ ἡγετὴς τῶν ἀθέων τῆς σοβιετικῆς Ρωσίας Γιαροσλάβσκι ἐξέδωκε φυλλάδιον ἐν ᾧ ἀναπτύσσεται τὰς μεθόδους, καθ' ἃς οἱ ἀγωνιστικοὶ ὄντες πρόβηται νὰ διεξάγουν τὸν κατὰ τῆς θρησκείας ἀγῶνα. Ἐκ τοῦ φυλλαδίου τούτου πληροφοροῦμεθα, πρὸς ἄλλοις, ὅτι κατεστράφησαν περὶ τὰς 30,000 ναοί, ἐκ δὲ τῶν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως 400 ναῶν τῆς Μόσχας ἀπέμειναν μόνον 18. Ἐν Μόσχᾳ ὑπελείφθησαν μόνον 33 ἱερεῖς.

— Ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν διευθυντῶν τῶν καθολικῶν φύλων ἀνέφερεν ὅτι ὁ κομισάριος τῶν ἐσωτερικῶν τῆς σοβιετικῆς Ρωσίας καὶ ἀρχηγὸς τῆς Γκεπεῦ ἐν λόγῳ τῆς ἐσχάτως πρὸς ἐπιτροπὴν ἀθέων ἐδήλωσεν ὅτι κατὰ τοὺς πρώτους ἐννέα μῆνας τοῦ ἔτους τούτου ἐθανατώθησαν 238 κληρικοί.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Μετὰ μικρὰν νόσον ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ὁ Μητροπολίτης Ἀχριδῶν Βόρις, ὁ τελευταῖος τῶν ποιμανάντων μακεδονικῆς ἐπαρχίας βουλγάρων Μητροπολιτῶν. Ὁ μεταστάς, ὡς ἀρχιμανδριτὴς εἶναι, εἶχεν ἐκδώσει μεταφράσας ἱκανὰ λειτουργικὰ βιβλία, ὡς ἴσταν δὲ φιλαναγκώτης καὶ βιβλιόφιλος ἐκέκτητο ὑπὲρ πάντας τοὺς βουλγάρους ἱεράρχας τὴν πλουσιωτέραν βιβλιοθήκην καὶ διεκρίνετο διὰ τὴν ἰσχυρὰν μνήμην του.

ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ [2]

Πρὸς τὸν μοναχὸν Διονύσιον Ἀνδρεάδην
(ἄγνωστου διαμονῆς)

Προσκαλεῖσαι νὰ ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως Κίτρους τῇ 16ῃ Νομβρίου 1938, ἡμέρᾳ Τετάρτῃ καὶ ὥρᾳ 10ῃ π. μ., ἵνα δικασθῆς διὰ τὴν ἐπὶ δραπέτευσί σου τοῦ Μετοχίου τῆς Μακρορράχης κατὰ σοῦ κατηγορίαν.

Προσπεδηλοῦμεν δὲ σοι, ὅτι ἐν ἡ περιπτώσει δὲν προσέλθῃς θὰ δικασθῆς ἐρήμην.

Ἐν Κατερίνῃ τῇ 20ῃ Ὀκτωβρίου 1938
Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου
† Ὁ Κίτρος Κωνσταντῖνος

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

B. M. Βέλλα καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Αἱ προφητεῖαι τοῦ Ἀμὼς (μετάφρασις ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ). Ἀνατύπωσις ἐκ τοῦ «Ψαίμενος». Μυτιλήνη 1938 (τ. 16).

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

† I. Μητρόπολις Τρίκκης καὶ Σταγῶν.

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν δι' ἐκλογῆς τῆς κενῆς θέσεως ἐφημερίου τοῦ ἱ. ναοῦ τῶν ἠνωμένων χωρίων Κυρῶν-Φλαμουλίου τῆς Μητροπόλεως ἡμῶν προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ κεντημένους τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 66 § 4 τοῦ ἀναγκαστ. νόμου 1369 ὀριζόμενα προσόντα, ἵνα μέχρι τῆς 1ης Δεκεμβρίου ἐ.ε. υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά. Ἐν Τρίκκῃσι τῇ 31 Ὀκτωβρίου 1938.

† Ὁ Τρίκκης καὶ Σταγῶν Πολύκαρπος

† I. Μητρόπολις Καρδίτσας

Προσκαλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἐφημεριακῶν θέσεων Παραπρασταίνης, Κουμάδων, ἁγίου Χαλαράμπους Παλαμῆ, Διασκόβου, Μπεκίδων καὶ Σταυροῦ ὁπως μέχρι τῆς 14ης Νομβρίου υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀναγκαστικοῦ νόμου 1369 ἄρθ. 66 καὶ 68 ὀριζόμενα πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω. Ἐν Καρδίτῃ τῇ 14/10/38. † Ὁ Θεσσαλιώτις Ἰεζεκιήλ.

† I. Μητρόπολις Φλωρίνης.

Προκειμένου νὰ ἀνακηρύξωμεν ὑποψηφίους πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν θέσεων τακτικῶν ἐφημεριῶν τῶν κάτωθι χωρίων : 1) ἁγίων Ἀναργύρων, 2) ἁγίου Ἀχιλλείου, 3) Δασερῆς, 4) Ἐλατιᾶς, 5) ἁγίου Βαρθολομαίου, 6) Κυρῶν 7) Νέου Καυκάσου, 8) Ἄνω Κλεινῶν, 9) Κρανιῶν, 10) Λαιμῶ, 11) Λευκῶν, 12) Μεσσηνίου, 13) Μηλιῶνας, 14) Μικρολινῆς, 15) Παπαδιδῆς, 16) Πλατέος, 17) Πολυπλατάνου, 18) Πυξοῦ, 19) Σφήμας, 20) Τριανταφυλλιάς, 21) Ἄνω Ὑδροῦσης, 22) Φανῶ, 23) Κρόβρουσης, 24) Πενταβρύσου, 25) Φαραγγίου, 26) Καρυχωρίου, 27) Ἀγάθης, 28) Λιθαργιάς, 29) Μικροχωρίου, 30) Μουσσηρακίου 31) Νερομύλων, 32) Σιφωνείας, 33) Πενκαίου, 34) Προδρόμου, 35) Ριζοχωρίου, 36) Σαντογείου, 37) Σωτείρας, τῆς ἱερᾶς ἡμῶν Μητροπόλεως, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους ὅπως μέχρι τῆς 10ης τοῦ προσεχοῦς μηνὸς Δεκεμβρίου ἐ.ε. υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἀναγκαστικοῦ νόμου 1369)1933, ἄρθ. 66, ἐδάφ. 4, καὶ ἄρθ. 68 ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά αὐτῶν διὰ τὰ περαιτέρω. Ἐν Φλωρίνῃ τῇ 29ῃ Ὀκτωβρίου 1938. † Ὁ Φλωρίνης Βασίλειος.

† I. Μητρόπολις Πατρῶν

Καλοῦμεν τοὺς κεντημένους τὰ ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ τοῦ νόμου 1369)38 ὀριζόμενα προσόντα καὶ ἐπιθυμοῦντας νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς ἐνοριακὰς θέσεις τῶν ἱερῶν ναῶν 1) ἁγ. Διονυσίου—Πατρῶν, 2) ἁγ. Δημητρίου Πατρῶν, 3) ἁγ. Πάντων—Μάγειρα, 4) ἁγ. Δημητρίου Πορτῶν, 5) ἁγ. Δημητρίου Σκούρα, 6) Γεν. τῆς Θεοτόκου Προστοπίτης 7) ἁγ. Δημητρίου—Μπούγα καὶ 8) Κοιμ. τῆς Θεοτόκου—Μπαρδικώστα, ὅπως ἐντός μηνὸς ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν κατὰ νόμον πιστοποιητικῶν. Ἐν Πάτραις τῇ 17ῃ Ὀκτωβρίου 1938.

† Ὁ Πατρῶν Ἀντώνιος.

† I. Μητρόπολις Σπάρτης.

Ἡ ἱερὰ Μητρόπολις Σπάρτης διὰ τῆς ἐπ' ἀριθ. 2626 ἐ.ε. προκηρύξεως αὐτῆς, συνφά τῷ ἄρθρῳ 65 τοῦ ἀναγκαστικοῦ νόμου 1369 καλεῖ τοὺς βουλομένους, ὅπως μέχρι τῆς 30 Νομβρίου 1938 υποβάλλωσι μετὰ τῶν νομίμων πιστοποιητικῶν αἰτήσεις ὑποψηφιότητος πρὸς συμμετοχὴν εἰς ἐνέργειαν ἐκλογῆς ἐφημερίου διὰ τὴν κηρῶσαν θέσιν τούτου ἐν τῷ χωρίῳ ἁγίου Ἰωάννη τοῦ τέως δήμου Σπάρτης. Ἐν Σπάρτῃ τῇ 25 Ὀκτωβρίου 1938.

† Ὁ Σπάρτης Διονύσιος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ : Π. Σ. ΜΑΝΩΛΕΪΣ

Τύποις «Φοῖνικος» ὁδὸς Ἀσωνάτου 4, Τηλ. 54-239